

Foto-obálka: petr grepl

Douglaska tisolistá na Lesní správě Černá Hora

Rok 2014 je u státního podniku Lesy ČR rokem douglasky. V těchto dnech proběhla ve Křtinách odborná konference s názvem „Douglaska – dřevina roku 2014“, věnovaná právě této dřevině, oblíbené i zatracované zároveň. Inspirace pro článek je nasnadě.

Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) se na LS Černá Hora dle LHP na období 2012 – 2021 vyskytuje na LHC Rájec ve 283 porostních skupinách na ploše 816 ha, redukovaná plocha dřeviny je 32 ha ve všech věkových stupních od 1. do 13. (viz. tab. č. 1), což představuje zastoupení 0,29 %. Na LHC Tišnov roste ve 196 porostních skupinách na ploše 572 ha, redukovaná plocha dřeviny činí

40 ha ve věkových stupních od 1. až 13. a 17. (viz. tab. č. 2), zastoupení douglasky tedy činí 0,42 %.

Tabulka č. 1 - Plocha douglasky dle věkových stupňů na LHC Rájec

Věkový stupeň	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ha	4,36	3,09	5,34	1,58	5,28	0,67	0,86	1,39	1,46	1,11	2,90	3,83	0,02

Tabulka č. 2 - Plocha douglasky dle věkových stupňů na LHC Tišnov

Věkový stupeň	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	17
ha	0,87	4,94	4,24	2,44	8,86	6,35	1,64	0,62	1,03	1,65	4,82	1,75	0,11	0,46

Charakter stanovišť výskytu douglasky je na obou LHC stejný, výškově jde o 3. – 5. lesní vegetační stupeň na LHC Rájec a 2. – 5. LVS na LHC Tišnov.

Převažující edafické kategorie jsou na obou LHC stejné – B, H, S.

Douglaska v mýtních porostech většinou doprovází smrk jako jednotlivě vtroušená příměs, patrně v důsledku nechtěného smísení osiva v lesních školkách Rakouska – Uherska, odkud byl dle historických pramenů dovážen jak sadební materiál, tak samotné osivo. Určitými raritami mezi mýtními porosty douglasek jsou na LHC Rájec nesmíšený zbytek čistě douglaskového porostu (část JPRL 433 B 12 a 433 D 9) na hřebeni kopce „Bukovice“ v nadmořské výšce 560 m, jenž „přežil“ všechny větrné kalamity, které zlikvidovaly okolní smrkové porosty a skupina 67 douglasek (porost 908 B 11a) na LHC Tišnov, vysazená

v roce 1908 na počest výročí panování císaře Františka Josefa (v roce 2004 prohlášena za památné stromy „Jubileum“ podle zákona o ochraně přírody a krajiny). V té době byly douglasky použity i jako estetický prvek do stromořadí, lemujících lesní cesty.

Mladší porosty (věkový stupeň 6 a mladší) jsou naopak nesmíšené douglaskové skupiny, respektive ucelené části porostních skupin. Produkční schopnosti douglasky v mýtním věku ve srovnání se smrkem, v němž tvoří příměs, jsou téměř trojnásobné. Průměrná hmotnatost smrku ztepilého v mýtních porostech s příměsí douglasky je na LHC Rájec 1,21 m³, douglasky 3,46 m³. Na LHC Tišnov je to u smrku 1,22 m³ a douglasky 3,11 m³.

Na LHC Rájec se douglaska vcelku intenzívně zmlazuje na dvou vzájemně nepříliš vzdálených lokalitách revíru Kuničky. Úspěšnou přirozenou obnovu lze najít i jinde, byť ne v takovém rozsahu. Na LHC Tišnov přirozená obnova úspěšně odrůstá paradoxně v Přírodní památce Luzichová, v níž se nachází mýtní porost se zastoupením douglasky 40 %. O budoucnosti zmíněných nárostů lze s ohledem na postoj orgánů ochrany přírody k této dřevině jen spekulovat. V lokalitě Jahodná, kde se nacházejí další porosty v mýtním věku s významnějším zastoupením douglasky, se douglaska nezmlazuje, nezmlazuje se ani výše zmíněné „Jubileum“. V loňském roce bylo poprvé na území Lesní správy Černá Hora zjištěno napadení douglasky švýcarskou sypavkou. Nad budoucností této nesporně krásné a zajímavé dřeviny tak visí otazník.

*Ing. Petra Zavřelová - lesní správkyň,
LS Černá Hora*

Lesní cesty – neočekávané problémy

O významu dostatečně husté a kvalitní lesní dopravní sítě pro obhospodařování lesů netřeba se rozepisovat. Samozřejmostí jsou každoroční větší nebo menší opravy, rekonstrukce a modernizace lesních cest. Spíše řídkým jevem je výstavba cesty zcela nové.

V posledních letech, se ale u nás na Lesní správě Černá Hora (a patrně stejně tak i na jiných LS), množí případy, kdy je nutné novou trasou připojit existující lesní dopravní síť přímo na státní silnici a vyhnout se tak průjezdu obcemi po místních komunikacích, případně přes soukromé pozemky. A ty cesty, které jsou v majetku LČR, s.p., a ústí na státní silnici bráníme před snahami obcí, změnit je v rámci

pozemkových úprav na místní komunikace, což se alespoň v našem regionu děje pravidelně.

Vyústění lesních cest velmi často vede do menších obcí v sousedství lesních komplexů a jejich intravilánem pak ke státní silnici. Naložené odvozní soupravy jezdí v těsné blízkosti domů, jejichž zdivo lze nazvat „smíšené“ – kámen, cihla, ale i cihla nepálená a s mělkými základy. Co s těmito stavbami dělají otřesy, způsobené průjezdem těžkých nákladních aut, je zřejmé na první pohled

– větší či menší praskliny jsou na fasádách dobře patrné. Majitelé se zlobí, apelují na starosty obcí a Ti se obracejí na státní podnik LČR. My zase na naše smluvní partnery a tak pořád dokola, až starostům dojde trpělivost – obvykle před volbami - a na místní komunikaci instalují zákaz vjezdu pro vozidla nad 3,5 tuny, případně 5 nebo 10 tun, vždy však méně, než váží naložená odvozní souprava, s výjimkou povolenou obecním úřadem.

Nelze pominout fakt, že prostředky používané k odvozu dříví prodělaly v minulých desetiletích bouřlivý vývoj. Když jsem nastupovala do praxe, vozilo se dříví „trambusy“ Š 706, na které bylo možno naložit 17 – 18 kubíků. Tatry 815, které je vystřídaly, naložily 25 kubíků, dnes se tedy vozí náklady oproti Škodovkám téměř dvojnásobné. Často jsou tak stížnosti obyvatel oprávněné a pochopitelné. V lokalitách, kde je to technicky proveditelné a ekonomicky únosné, se proto snažíme propojit lesní dopravní síť se státními silnicemi přímo. Aktuálně se tak děje u obce Senetářov, kde je budován propoj lesní cesty kategorie 1L Senetářovská se státní silnicí II/ 379 Blansko – Vyškov. Hodnota díla představuje 1,8 mil. Kč. Potřebu této investice vyvolaly stížnosti občanů Senetářova, kterým v posledních letech projedou ročně pod okny po místní komunikaci tisíce kubíků dříví z intenzivních mýtních a nahodilých těžeb. Dokončení komunikace bude znamenat zklidnění planoucích emocí a vyřešení situace pokud ne navždy, tak alespoň na velmi dlouhou dobu.

*Ing. Petra Zavřelová - lesní správkyně,
LS Černá Hora*

Vliv vývoje regionálního klimatu na ekosystém lužního lesa v letech 1951 – 2012

Změnám ve vývoji globálního a regionálního klimatu se v posledních letech ve vědeckých kruzích věnuje značná pozornost. V České republice se dlouhodobě zabývá fenologickými pozorováními

rostlin a živočichů lužních lesů Doc. Ing. Zdeněk Bauer, CSc., který za léta svého působení nashromáždil fenologické údaje z přírodní rezervace Plačkův les a říčka Šatava v k. ú. Vranovice za období 40 let. Z národní přírodní rezervace Ranšpurk v k. ú. Lanžhot má již údaje o fenologických pozorováních dokonce v šedesátileté řadě. V lokalitě Horní les provádí fenologický výzkum nepřetržitě od roku 1951 až do současné doby. Doc. Ing. Zdeněk Bauer se

na základě naměřených údajů zabývá i otázkami, jak na změny klimatu reaguje nebo nereaguje lužní les, případně jaký je rozsah reakce vegetace lužního lesa na vývoj klimatu. V tomto příspěvku jsou uvedeny výstupy jím provedených pozorování stromové složky vyspělého lužního lesa.

Metodika výzkumu

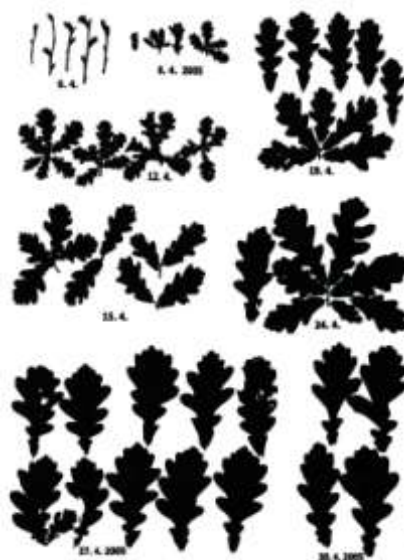
V lokalitě Horní les v k. ú. Lednice byla stromová složka lužního lesa zkoumána ve skupině lesních typů habrojilmové jaseniny (*Ulm-fraxineta crapini*). Na výměře 1 hektaru byly sledovány tyto druhy: habr obecný, javor babyka, jilm vaz, lípa malolistá, dub letní a jasan úzkolistý. Fenologická pozorování stromů mají svá specifika. Sledování kvetení dřevin nebylo možné, protože v zapojených porostech nekvetou stromy každoročně. Proto byla pro fenologická pozorování zvolena fenofáze olist'ování dřevin, tj. od rašení listů až po plné olistění. V jednotlivých fázích vývoje byly z výšky dvou až třech metrů ze všech zkoumaných dřevin odebírány listy pro herbářovou dokumentaci a další zpracování. Odběry byly vždy ze stejných vyspělých jedinců. Fenologické kontroly byly prováděny ve dvou až čtyřdenních intervalech a v případě očekávané fenofáze každý den.

Výsledky pozorování

Pro porovnání změn klimatu a fenologické odezvy vegetace byly použity klimatické údaje z nedaleké klimatické stanice v Lednici, z nichž vyplývá, že průměrná roční teplota vzduchu stoupla v letech 1951 – 2012, tj. za šedesát dva let, o 1,5 °C a v období kalendářního jara (tj. období od 21. 3. do 22. 6. daného roku) dokonce o 2 °C. Zvýšení průměrné jarní teploty vzduchu nemělo negativní vliv na zdraví a reprodukční proces sledovaných vyspělých stromů, a to se týká i jasanu úzkolistého, který zatím nebyl postižen chřadnutím jasanu. Vzrůstající teplota vzduchu za dané období ale nezůstala bez vlivu na fenologické projevy dřevin.

Ze sledovaných fenofázových údajů rašení listů a plného olistění vyplynulo, že dochází k posunu termínu do dřívější doby. Největší posun fenofází byl zjištěn u habru obecného a nejmenší u jasanu úzkolistého. Od počátku sledovaného období došlo k průměrnému posunu v rašení listů o 9,9 dnů (časnější nástup fenofáze) a u plného olistění o 9,2 dnů. Fenologické trendy rašení listů a plného olistění u sledovaných druhů dřevin byly v souladu se stoupající jarní teplotou vzduchu.

Stromy lužního lesa nezačínají rašit jednotně ve stejnou dobu, ale do fáze rašení nastupují postupně v průběhu jarního období. Ve sledované habrojilmové jasenině raší listy nejprve u habru obecného a javoru babyky, pak s odstupem několika dnů následuje rašení listů u jilmu vaz, lípy malolisté a dubu letního. Nakonec s výraznějším zpožděním raší jasan úzkolistý. Časový rozdíl mezi prvním rašícím stromem – habrem obecným a posledním rašícím stromem – jasanem úzkolistým byl v průměru 22 dnů. Tato hodnota se v jednotlivých letech měnila a kolísala v rozmezí od 10 do 40 dnů podle počasí v průběhu jarního období. Z výzkumu vyplynulo, že hlavním faktorem nástupu a průběhu olist'ování dřevin je teplota vzduchu.

Práce Doc. Ing. Zdeňka Bauera je mimořádně cenná především časovým rozsahem fenologických údajů. V současné době zřejmě neexistuje obdobná fenologická práce věnovaná ekosystémům lužního lesa ani v zahraničí. V České republice byly doposud publikovány pouze předešlé výstupy fenologických prací Doc. Ing. Z. Bauera. Srovnání fenologických údajů o jednotlivých druzích stromů s jinými pracemi u nás či v zahraničí je obtížné také proto, že se liší délkou pozorování. Všechny dříve publikované práce vyšly v Meteorologických zprávách Českého meteorologického ústavu v Praze.

Dle výzkumné zprávy Ing. Doc. Zdeňka Bauera, CSc. zpracoval Ing. Jan Dovrtěl, LZ Židlochovice

Popisky obr. shora dolů:

- Lužní les v jarním období fenofáze olistování

- Vývin listů dubu letního v roce 2005

Král mezi buky v zámecké oboře

Městys Lysice je proslulý svým nádherným barokním zámek s ojedinělou zámeckou zahradou a navazující historickou oborou. V bývalé dančí oboře jsou zastoupeny domácí jehličnaté a listnaté dřeviny a rovněž dřeviny pocházející z jiných kontinentů. Dominuje jim mohutný bukový král - buk lesní, jehož věk se odhaduje na 250 let.

O lysické oboře v okrese Blansko se již mnohé napsalo. Vznikla ve dvacátých letech 17. století v souvislosti s prováděnými úpravami zámku, parku a zahrady. Do dnešního dne tvoří jedinečnou a neopakovatelnou kulturně historickou součást zdejší krajiny s vysokou ekologickou hodnotou. Z hlediska botanického se zde nachází celá řada ohrožených druhů flóry, je také významným útočištěm ptactva, např. žluny

zelené, krutihlava obecného či puštíka obecného. Obora má i kulturně historický význam jakožto typická ukázka stylu života venkovské šlechty, v případě Lysic o to důležitější, že zde často pobývala významná rakouská novelistka Marie von Ebner-Eschenbachová, rozená hraběnka Dubská (1830-1916). Zámecká obora je přístupná veřejnosti celoročně a návštěvníky je rekreačně vyhledávána jako atraktivní místo k odpočinku a procházkám.

V bývalé dančí oboře jsou zastoupeny domácí jehličnaté a listnaté dřeviny a rovněž dřeviny pocházející z jiných kontinentů. V rámci umělých výsadeb jsou pak cenné staré aleje s převahou lípy nebo jírovce maďalu. Místní porost je zde bohatý na staré dřeviny, jako jsou borovice Jeffreyova, jedle kavkazská, modřín japonský, javor babyka a další. Roste zde i několik exemplářů jeřábu prostředního. Vůbec nejhodnotnějším pozůstatkem původních lesních porostů jsou zde dvě skupiny cenných starých buků. Dominuje jim mohutný bukový král - buk lesní, jehož věk se odhaduje na 250 let. Díky svým úctyhodným rozměrům je považován za jeden z největších buků místního regionu, na základě posledního měření ze 4. srpna 2014 je jeho výška 32 metrů a obvod kmene 5,63 metrů. Lesy ČR, s.p., provedly ošetření tohoto památného stromu v rámci realizace projektu s názvem Obnova přírodní

památky Lysická obora. Projekt byl financován z Operačního programu Životní prostředí. Samotná realizace proběhla již na podzim roku 2010, při ošetření byl proveden odlehčovací řez, přičemž nebylo zasahováno do kosterních větví. Odstranily se pouze jemnější suché větve uvnitř koruny.

Tímto potřebným a žádoucím, citlivě provedeným ošetřením památného stromu - buku došlo k jeho prosvětlení a provzdušnění, což má pozitivní dopad na jeho zdravotní stav a vůbec další existenci. Při procházkách po lysické zámecké oboře jej najdete asi 150 m západním směrem od místní základní školy.

Použitá literatura: LHPprojekt a.s., Brno - Obnova přírodní památky Lysická obora

Den s LČR na hradě Lukov

Lesy České republiky, s. p., Magistrát města Zlína a spolek přátel hradu Lukova společně uspořádaly pro veřejnost v době prázdnin bohatý program na hradě Lukov nedaleko Zlína s podtextem DEN STROMŮ A DEN S LČR NA HRADĚ LUKOV.

Z důvodu nepříznivého počasí v jarním termínu museli organizátoři přeložit akci na prázdniny a to konkrétně na sobotu 12. 7. 2014. Lesní správa Bystřice pod Hostýnem za účasti většiny pracovníků zajišťovala pro veřejnost naučně zábavnou stezku lesem, připravila pro děti přírodovědné hry, soutěže a loveckou lukostřelbu. Magistrát města Zlína prezentoval ukázky stromolezení. Český svaz ochránců

přírody z Hošťálkové pro děti přichystal moderovanou ukázkou dravců. Pro veřejnost byla připravena fotogalerie ptáků okolní krajiny od pana RNDr. Bedřicha Landsfelda. Hnutí Brontosaurus zajistilo v rámci celého dne pro děti a dospělé ukázky v řezání dřeva s tvořivou dílnou. Za zmínku jistě stojí výstava krmítek do zahrad, kterou vyrobily děti z mateřských škol. Odpoledne bylo možné si poslechnout hudbu od kapely s příznačným jménem "Stromy".

Během celého dne panovalo vlídné počasí a věříme, že se Den s LČR a Den stromů stal tradičním setkáním všech přátel přírody ze Zlína i širokého okolí. Již dnes probíhají jednání s Magistrátem města Zlína o spolupráci na pořádání Stromových slavností v parku v centru Zlína, kde bude zejména pro děti připraven program s tématem stromů a přírody.

Na stránkách YouTube je ke zhlédnutí krátký [videozáznam z hradu Lukova](#), který pořídil Magistrát města Zlína.

První zmínky o hradu Lukov sahají do 13. století. Hrad byl v držení krále, následně patřil rodu Šternberků. V době uherských válek byl Matyášem Korvínem dobyt a vypálen, načež následně zrekonstruován a přistaven. Dále hrad několikrát měnil vlastníky a opět byl po dobytí Švédy vypálen, načež byl v 18. století úplně opuštěn. Až v druhé polovině dvacátého století se započalo s postupnou obnovou hradu za přispění hnutí Brontosaurus a Spolku přátel hradu Lukova. Po mnohaleté práci dnes hrad patří k vyhledávaným místům Zlínska.

Den Českého lesa 2014

Projekt Den Českého lesa je výsledkem spolupráce Lesů ČR, s. p., LS Přimda a SCHKO Český les, a byl zahájen v roce 2008. Letošní ročník proběhl 14. června 2014 na území Českého lesa u rozhledny na vrchu Havran.

Přibližně 800 účastníků čekal bohatý program, zahrnující slavnostní otevření zrekonstruované rozhledny Havran, program Lesní pedagogiky, soutěží pro děti i divadelního představení. Zpestřením byla i soutěž pro děti uspořádaná agenturou regionálního vzdělávání Revis a informačním střediskem Tachov, či program Muzea Český les Tachov a trubačů. Malé i velké návštěvníky zaujala ukázka horských záchranářů

v akci – evakuace z výšky slaňováním.

Akce se konala ve spolupráci AOPK ČR – Správou CHKO Český les, Klub vojenské historie a sportu Tachov, MAS Zlatá cesta, ČSOP Sylva Lunae, Kolowratovy lesy, a. s., SVOL, REVIS Tachov, Muzeum Českého lesa Tachov, Záchraná služba – Royal Rangers.

Český les je jedinečnou, neopakovatelnou a velmi charakteristickou krajinou, která má svou minulost a své hodnoty. Lesy České republiky, s. p., jsou v současnosti zástupcem nejvýznamnějšího vlastníka lesů na Českém lese. Díky vysoké lesnatosti je zde tedy i jedním z nejvýznamnějších činitelů. Z důvodu vylidnění Českého lesa se tu po roce 1945 stalo lesnictví nejdůležitějším odvětvím lidské činnosti. Kontinuita lesnictví tu je důležitým pojítkem mezi minulostí, současností a budoucností Českého lesa. Lesnictví však, ve světle měnících se požadavků společnosti, dnes již není pouze hospodářskou kategorií, na významu nabývá také jako environmentální prvek. Sílící zájem veřejnosti o krajinu, přírodu a pobyt v ní přispívá k posilování společenských funkcí lesa.

Katastrální dub v Hrádku – významný památný strom na revíru Stéblová

Lidé přiznávají stromům mnoho významů, především však jejich užitečnost, jelikož dřevo je jedním z nejstarších obnovitelných materiálů, které se lidstvo naučilo využívat. Uznávají, že stromy mají své místo v krajině, uvědomují si, že stromy rozhodují o jejím charakteru, utváří krajinný ráz daného místa.

Ovšem méně je známo, že stromy předávají i svědectví o dávné minulosti – žijí o tolik desítek či stovek let déle než lidé. A dovedou i po svém „vyprávět“ pomocí letokruhů, ale i přeneseně pověstmi a svědectvím o místě, kde stovky let rostou.

Mimořádně významné stromy, které zasluhují zvláštní ochranu, lze podle zákona o ochraně přírody a krajiny vyhlásit za památné stromy. V terénu jsou označeny tabulemi Památný strom nebo Památné stromy. Za památné se vyhláší stromy, které například vynikají svým vzrůstem, věkem, jsou významnými krajinnými dominantami, nebo se jedná o historicky cenné dřeviny, které jsou památníky historie,

připomínají historické události nebo jsou s nimi spojeny různé pověsti a báje.

V současné době je na území Pardubického kraje takto vyhlášeno přes tři sta památných stromů, jejich skupin či stromořadí, přičemž 39 z nich se nachází na pozemcích s právem hospodařit Lesů České republiky, s.p. Informace o těchto památných či dalších významných stromech lze najít ve veřejně přístupné aplikaci Významné stromy LČR. Jsou zde uvedeny základní údaje o daném památném stromu, včetně fotografií a polohy v mapě.

Jeden z těchto významných památných stromů se nachází i na lesní správě Choceň, revíru Stéblová. Jedná se o Katastrální dub u obce Hrádek na Pardubicku. Obec Hrádek patří k nejstarším osídlením v kraji a právě mezi touto obcí a obcí Bohdaneč vedla stará dubová alej, jejímž úvodním stromem je zmíněný majestátní Katastrální dub. Průměr jeho kmene dosahuje 684 cm a jeho stáří se odhaduje na 400 – 600 let. Dle dostupných údajů se tak jedná o jeden z nejstarších stromů ve východních Čechách. Své pojmenování získal dle polohy na historickém trojmezí obcí Bohdaneč, Hrádek a Doubravice – dnes Lázně Bohdaneč, Srch (Hrádek) a Pardubice (Semtín). Toto jméno nese již v Josefském katastru v roce 1785. O významu celé dubové aleje svědčí i její vyznačení v historických mapách. Svůj význam měla tato alej a Katastrální dub i v době vlády Viléma z Pernštejna na pardubickém panství na přelomu 14. a 15. století, kdy podél této dubové aleje byl vybudován rybník Rozkoš. Dochovaná část této aleje a samotný Katastrální dub tak v současné době stojí na bývalé hrázi tohoto rybníka. Jako památný strom byl Katastrální dub vyhlášen již v roce 1978, zatímco navazující dubové stromořadí bylo za památné vyhlášeno až v roce 1997. Dříve byl Katastrální dub řazen do katastrálního území obce Srch – Hrádek. Dnes je již součástí katastru města Lázně Bohdaneč. V Srchu ho však za svůj považují dodnes a dubové listy s žaludy se dostali i na městský znak.

V loňském roce byl Katastrální dub z prostředků Lesů České republiky, s.p., odborně ošetřen. Toto ošetření bylo provedeno z důvodu zajištění větší stability a bezpečnosti jedince a bylo provedeno certifikovaným arboristou. Plánované posouzení a ošetření navazující dubové aleje probíhá v letošním roce.

Tento památný strom je velmi významný pro své úctyhodné stáří a rozměry, stejně tak je význačný i z kulturně-historického hlediska. Jako stromový veterán má zároveň i vysokou biologickou a ekologickou hodnotu. Katastrální dub v Hrádku proto jistě zasluhuje náležitou pozornost, další péči a ochranu.

Jedle versus zvěř

Ve svém příspěvku do Lesu zdar ze dne 13. 11. 2013 pojednávajícím o nejvhodnějším způsobu zavádění jedle do porostů jsem napsal, že následná ochrana jedle před škodami zvěří je jiná kapitola. Tímto bych se rád k této vyslovené myšlence vrátil. Podotýkám, že budu uvádět vlastní zkušenosti spojené s tímto problémem pouze na lesní správě Jablunkov.

Předem pár suchých čísel, které, myslím si, přece jen více deklarují snahu jablunkovských lesníků znovu zvýšit podíl jedle v nově zakládaných kulturách. Za období posledních 10 let (2005 – 2014) bylo na LHC Jablunkov jedlí obnoveno celkem 103,29 ha lesa. Z této plochy bylo formou umělé sadby (na holinu) obnoveno celkem 70,59 ha, formou podsadeb pak 25,09 ha, přirozená obnova byla vykázána na

ploše 7,61 ha. S jedlí pracujeme víceméně rovnoměrně na všech revírech.

Dovolím si uvést vlastní pohled na věčné dilema dnešního lesníka, které zní: „Jaká je úspěšnost dopěstování jedle do stádia zajištěnosti kultury, případně udržení jejího dostatečného podílu v kulturách 1. a 2. věkového stupně v oblasti výskytu srnčí a vysoké zvěře?“ Lesní správa Jablunkov má poměrně dlouhou společnou zelenou hranici s Polskem - cca 17 km, a se Slovenskem - cca 12 km. To uvádím jenom proto, že Poláci mají v příhraničí kromě zvěře srnčí i cílený chov zvěře jelení, kdežto naše vlastní pronajímané honitby přiléhající ke společné česko-polské hranici mají cílový stav zvěře jelení nulový. Jedná se o honitby Hluchová – revír Nýdek, Stožek – revír Písek a Gírová – revír Mosty. Ostatní naše honitby v pronájmu navazující na honitby slovenských státních lesů, případně na honitby sousední lesní správy, mají stavy jelení zvěře už normované. Bohužel, zvěř nějak necítí státní hranice ani hranice lesních správ a volně migruje.

U LS Jablunkov používáme pro ochranu jedle oplocení, nástřik proti letnímu okusu a samozřejmě i nátěr proti okusu zimnímu. Oplocenky používáme zásadně jenom na plochy

s provedenou umělou obnovou jedle na holině. Podsadbou ani přirozenou obnovu není potřeba oplocovat. Zde stačí pouze nátěr a to většinou jenom nátěr proti zimnímu okusu.

Nejmenší náklady na ochranu jedle máme „kupodivu“ na revírech přímo hraničících s Polskem. Na revíru Písek již řadu let nepoužíváme k ochraně jedle oplocenky. Bohatě zde vystačíme s nátěrem proti zimnímu okusu, obdobná situace je i na revíru Nýdek. Na obou těchto revírech se objevuje nádherná přirozená obnova jedle, kterou vlastně není ani potřeba nijak zvlášť ochraňovat. Na ostatních revírech je situace malinko jiná. Jsou zde lokality, kde naprosto bez problémů jedle odrůstá a to dokonce i bez jakékoliv ochrany. Většinou ale jsme nuceni jedli dávat za plot, nebo použít letní i podzimní nátěr.

Obecně nutno připustit, že jedle ve 2. věkovém stupni jsou více či méně poškozovány zimním ohryzem. Proti těmto škodám se snažíme jedle chránit zeleným ovazem, nebo nátěrem kmínků repelenty. Ale i zde lze jednoznačně vyzorovat, že škody tohoto typu jsou nejméně markantní právě na revírech Písek, Nýdek ale např. i v oblasti Gírové, která je už součástí revíru Mosty.

Mohu konstatovat, že nezaznamenáváme případ, kdy vysázené jedle, případně jedle evidované z přirozené obnovy se po pár létech z porostů z větší části „tak nějak“ vytratí. Jsem přesvědčen, že pokud budeme věnovat jedli i nadále náležitou pozornost, pak se příští generace lesníků dočká jejího daleko většího zastoupení v porostech mladšího a středního věku. Stálou bdělost a pozornost budeme nuceni věnovat zároveň i stavům zvěře.

Na závěr si dovoluji konstatování: nejmenší náklady na ochranu jedle evidujeme v porostech, které jsou součástí pronajatých honiteb, kde není vůbec plánovaný chov jelení zvěře (Hluchová, Stožek, Gírová). Právě tato zvěř má na naší lesní správě největší podíl na škodách okusem a samozřejmě i stoprocentní podíl na zimním ohryzu. Určitě stojí za zmínku, že se v těchto třech honitbách o průměrné velikosti cca 1 400 ha loví dohromady v průměru ročně cca 110 ks zvěře srnčí a 30 ks zvěře jelení.

U ostatních pronajatých honiteb je tlak zvěře na jedli větší, a proto chci věřit, že i noví či staronoví nájemci budou držet stav zvěře v rozumných počtech. V opačném případě zde bude mít vlastník lesa o to větší náklady spojené s ochranou jedle.

Ing. František Lipowski
lesní správce LS Jablunkov

Popis fotografií shora dolů:

1) revír Písek – přirozená obnova jedle pod porostem, bez oplocení, nátěr terminálů.

2) revír Písek – odrůstající jedlová mlazina původem z PO, bez oplocení

Geocaching - kešky a mudlové

Do něčeho jsem šlápl. Stalo se mi to při vyznačování těžby – koukám do korun stromů a pořádně nesleduji terén pod sebou. Noha se mi kamsi propadla a mé tělo udělalo ukázkový para kotoul. Ani jsem nestačil zaklít. Co to bylo? Na místě činu jsem z jamky pod hrabankou vytáhl jakousi plastovou krabici plnou hraček z „Kinder“ vajíček, odznaků a jednoho deníčku s tužkou. Na vyhozený odpad v lese to ale nevypadalo, tomu neodpovídal charakter obsahu i způsob zamaskování. Třeba napoví přiložený deníček. V něm byly jen krátké zápisky ve stylu datum a poděkování za jakousi keš, přitom

poslední zápis je ze včerejšího dne. Skryš je zřejmě hojně navštěvovaná, svědčí o tom i ta vyšlapaná stezka k ní.

Doma jsem z vševědoucího internetu zjistil, že můj nález je součástí celosvětové hry zvané Geocaching (džiokešín), v Česku nazývaná geokešing. Jedná se o navigační internetovou hru na pomezí sportu a turistiky. Geocaching vznikl v USA bezprostředně poté, co se 1. května 2000 odstranila umělá odchylka, přidávaná do signálu GPS a zlepšila se tak přesnost tohoto systému pro běžné civilní uživatele z desítek až

stovek metrů na jednotky.

Podstatou hry je hledání ukryté schránky, tzv. cache (keše), pomocí navigačních přístrojů, ať už to jsou turistické přijímače či telefon s GPS. Nyní už tedy vím, že jsem rozšlápl kešku. Ta je definovaná jako voděvzdorná plastová schránka, dostatečně velká tak, aby se do ní vešel deník s tužkou. Ten je stálou součástí schránky. Dále zde často bývají i předměty na výměnu. Proto ty hračky. Jsou různé typy skryší – od velmi malých schránek ve velikosti krabičky od filmu (Micro), přes malé schránky (Small), schránky běžné velikosti, do kterých se vejdou i plyšové hračky (Regular), až po speciální nadměrné schránky pro ukládání např. knih (Large).

Podle charakteru jsou pak např. kešky tradiční, kdy je schránka umístěná přímo na místě definovaném souřadnicemi. Pokud je potřeba k nalezení cílové finální skryše najít podle souřadnic nejprve skryš první a z informací z ní získaných nalézt skryš finální, tak se jedná o Multicache. U Mysterycache (mysterka) zveřejněné souřadnice ukazují zpravidla do blízkého okolí cache, ale skutečné souřadnice musí nálezce dopředu získat, a to například vyluštěním hádanky či šifry. Jednou ze základních myšlenek geocachingu je umísťování keší na místech, která jsou něčím zajímavá a přesto nejsou turisticky navštěvovaná. Zajímavým může být také úkol, který je s nálezem spojen.

Jak celá záležitost probíhá?

Zakladatel schránky zveřejní na internetový server její zeměpisné souřadnice včetně doplňujících informací o lokalitě s jejími zvláštnostmi a zajímavostmi. Následně případní zájemci (geocacher) tuto schránku hledají. Počínají si obezřetně, tak aby unikli pozornosti mudlů. Po úspěšném nalezení se zapíší do sešítka (logbook), vyberou si výměnou něco z obsahu keše a následně keš znovu uschovají a zamaskují. Úspěch či neúspěch v hledání zaevidují v příslušné internetové aplikaci. A kdo je Mudla? To je

oficiální výraz pro zpravidla neškodné nezasvěcené osoby, vyskytující se v okolí při hledání kešky. Tak to jsem z toho mudla.

Nejstarší a nejvíce využívaný server je geocaching.com, který umožňuje registrovaným uživatelům prohlížet cache na libovolném místě po celém světě. Je i v Českém jazyce a registrace je zdarma. Pro majitele „chytrých telefonů“ je přímo určena aplikace c: geo. Podle zajímavých statistik serveru geocaching.com najde alespoň jednu kešku za týden v průměru kolem 50 tisíc lidí. V lednu 2014 dosahoval počet keší v systému Geocaching.com celosvětově 2,3 milionu, počet geocacherů byl přes 6 milionů. Počet aktivních keší v ČR byl na počátku roku 2014 téměř 35 tisíc a aktivních geocacherů kolem dvaceti tisíc.

Proč je geocaching tolik oblíbený? Zde jsou vybraná samá pozitiva: podporuje fantazii i logické myšlení, navštívíte zajímavá místa a výlety mají konkrétní cíl. Ale hlavní je ta radost z nalezení „pokladu“. Vždyť nejčastějšími geocachery, kteří se na výměnu hraček z kešky těší, jsou malé děti.

Ing. Michal Fišer
revírník, LS Bučovice

Vzpomínka na bývalého kolegu

Zaměstnanci Lesní správy Bučovice uctili památku svého bývalého kolegy a revírníka, pana Waltera Schrotta z osady Skavsko.

Pan Schrott se narodil 27.6.1934 a pocházel ze smíšeného manželství, neboť jeho otec byl původem Němec. Po válce měl tudíž vzhledem ke své národnosti a německé škole problémy a nemohl studovat. Jeho snem však bylo stát se lesníkem po vzoru svého otce. Začal tedy alespoň pracovat v lese v dělnické profesi. Časem se mu jeho tužba přece jenom splnila,

vypracoval se a stal se lesníkem.

Byl precizním a svědomitým člověkem se smyslem pro pořádek, miloval les. U LČR, s.p., dosloužil jako revírník na revíru Litenčice, v lesích, kde prakticky strávil celý svůj život. Zemřel 7. listopadu 2004, letos by se tedy dožil 80-ti let. Kolegové z Lesní správy mu v roce 2006 nechali postavit v upomínku malý památníček v lesním porostu na místě, které měl rád, pod starým košatým dubem.

V pátek 20. 6. 2014 se sešli zaměstnanci lesní správy na tomto místě a položili zde kytici lučních květů, aby tak společně na bývalého kolegu zavzpomínali.

Ing. Otakar Pavlík
lesní správce, LS Bučovice

Naučná stezka "Dívčí doly" na revíru Choceň

V roce 2013 vybudovala Lesní správa Choceň na revíru Choceň v rámci programu 2020 naučnou stezku „Dívčí doly“ v hodnotě 313 000,- Kč. Stezka nabízí devět informačních tabulí s lesnicko-pedagogickou tematikou doplněnou o „hry“, díky kterým se návštěvník lesa seznámí s funkcemi lesa a jejich přínosy pro společnost, s přírodními procesy v lese a s dalšími zajímavostmi včetně místní historie.

Naučná stezka vytváří vhodné prostředí pro lesnickou osvětu zaměřenou na všechny návštěvníky lesa. Je využívána jak lesními pedagogy při jejich činnosti, tak díky přehledně a zajímavě zpracovaným informacím je přínosem i pro běžného návštěvníka.

Součástí naučné stezky jsou lavičky a sezení se stolem sloužící k odpočinku turistů a cykloturistů v místech umožňujících i výhled do krajiny.

Poblíž Darebnického rybníčku je umístěn altán k odpočinku a ukrytí před nepříznivým počasím.

Nejvhodnější nástup na stezku je od parkoviště u baseballového stadionu v Chocni. Přejdeme most přes Tichou Orlici, po 400 m podejdeme tunýlkem železniční trať a jsme na začátku naučné stezky u stanoviště č. 1. Nedaleko stezky si můžeme prohlédnout pozůstatky hradiště Darebnice. Jedná se o bývalé opevněné sídliště lužického lidu popelnicových polí z let 1 300 – 1 100 před n. l. Pokračujeme v cestě k Hlavačovu, bývalému choceňskému hradu. Na místě nejsou patrné žádné zbytky zdí, pouze lze rozeznat terénní nerovnosti včetně valu a impozantního hradního příkopu. Hrad byl vybudován v 2. polovině 13. století a zanikl patrně r. 1338, kdy byl dobyt králem Karlem, budoucím císařem Karlem IV. na trestné výpravě proti Mikulášovi z Potštejna. Trasa naučné stezky „Dívčí doly“ má délku 5 km a provede nás členitou částí revíru Choceň. Všem návštěvníkům přejeme mnoho krásných chvil na naší naučné stezce.

Den s LČR na Lesní správě Klatovy

V pátek dne 20. 6. 2014 uspořádala LS Klatovy Den s LČR v areálu lesní školy Klášter, patřící firmě Kaiser s.r.o. Na akci byli pozváni žáci 1. až 5. ročníků ze ZŠ Vrčeň, ZŠ Nepomuk a ZŠ Žinkovy. Celkem se zúčastnilo 197 dětí.

Jednotlivé školy přicházely do areálu lesní školky mezi 8 až 9 hodinou. Zde byly přivítány lesním správcem Ing. Liborem Hanzlíkem

a seznámeny s programem celé akce. Na úvod proběhla ukázka troubení na lesní roh, kterou předvedl Ing. Tomáš Svoboda starší. Po té byly dětem rozdány svačiny a očíslované účastnické listy, do kterých jim byla po splnění úkolů na jednotlivých stanovištích dávána razítka.

Úkolem každé třídy bylo projít naučně-zábavnou stezkou, která obsahovala 5 zajímavých zastavení. Zde se mohly něco dozvědět například o kůrovci a ostatních škůdcích v lese, byly zapojeny do poznávání jednotlivých stromů a lesních dřevin, další zastávka byla zaměřena na povídání o vývoji a výchově lesa. Při zastavení na této stezce bylo také úkolem dětem ukázat, jak vnímat les „všemi smysly“ prostřednictvím čichových koktejlů a hmatových pytlíků. Na poslední zastávce bylo pro účastníky připraveno povídání o lesní zvěři, které bylo doplněno o zvuky zvířat, předvedené na různé druhy vábniček a děti si dokonce mohly některé z nich zkusit samy napodobit.

Pro třídy, které se zrovna neúčastnily naučně-zábavné stezky, bylo připraveno několik drobných soutěží, kde si mohly vyzkoušet řezání obloukovou pilou, válení dřevěných kuláčů, zatloukání hřebíků na čas, skládání dřevěného puzzle a střelbu ze vzduchovky. Za své výkony byly děti vždy oceněny drobnými sladkostmi. V průběhu dopoledne probíhaly také ukázky těžby dřeva motorovou pilou a práce kočího při přibližování dřeva koněm. Po splnění všech úkolů si děti mohly opéct špekáčky, které byly pro ně připraveny. V 12.00 hod proběhlo vylosování tomboly, ve které byly připraveny zajímavé ceny.

Celou akci doprovázela reprodukovaná dětská hudba, na jejímž zajištění se zapůjčením aparatury podílel Dům dětí a mládeže Nýrsko, za což mu patří poděkování. Velké poděkování také patří firmě Kaiser s.r.o. za umožnění konání akce v areálu lesní školky Klášter, Ing. T. Svobodovi staršímu za ukázku troubení a pánům Hupačovi a Šollovi za ukázky práce v lese.

Na závěr bych rád poděkoval Ing. M. Kotlanovi, jakožto hlavnímu organizátorovi této akce, ostatním kolegům z LS Klatovy, lesním pedagogům ze sousedních správ a krajského ředitelství za zodpovědný přístup k přípravě a průběhu celé akce.

Ing. Libor Hanzlík

lesní správce LS Klatovy

Oslava letního slunovratu jako ve středověku

V sobotu 21. června zažila lesní osada Hájemství již druhý rok po sobě "Oslavy letního slunovratu jako ve středověku". Zážitkové odpoledne pro ně připravily Lesy České republiky s Dětskou skupinou historického šermu Legenda Aurea ze Dvora Králové nad Labem a občanským sdružením Fimfárům.

Akci navštívilo přes 280 dětí se svými rodiči a dalšími návštěvníky. Bohatý program tvořený

hrami, soutěžemi a 14 kreativními dílničkami zpestřilo vystoupení šermířů z Legendy Aurey a skupiny

Selago. Hlasité skandování a potlesk přihlížejících malých i velkých diváků bylo jasným signálem, že se pořadatelé trefili do vkusu návštěvníků. Nechyběla ani dobová hudba, ukázka kamenického a kovářského řemesla a již tradiční projížďky na koních pana Lokvence v arboretu Lesů ČR.

Ačkoliv na toto období bylo poměrně chladno, nikomu z malých účastníků to evidentně nevadilo. Dokázali se zahřát v 28 tematických disciplínách, které prověřily jejich znalosti o lese a přírodě, vyzkoušely jejich tvořivost, zručnost i obratnost. Odměnou jim pak byla možnost otrhat si kouzelné stromy lízátkovník, sušenkovník a bonbónovník. Vrcholem programu, na který se malí návštěvníci nejvíce těšili, byla "dětská dračí bitva". Rytíř Jiří, který přicválal na koni, zajal draka "Ukruťáka", který ohrožoval celé okolí. Děti se jej však na počest Lesů ČR a z důvodů ochrany zvěře a přírody rozhodly propustit. Drak se jim ale odplatil tím, že se svými dračími bojovníky obsadil pohádkové Hájemství. Došlo k bitvě o hradby a věž s padacím mostem. Papírové koule svištěly vzduchem a malým drakobijcům se nakonec podařilo získat respekt a dobýt ztracené Hájemství zpět. Za velkého jásotu došlo k pronásledování draka a další bitvě, kterou drak zcela prohrál... Následovalo zapálení svatojánského ohně, a protože se některým ještě domů nechtělo, část kreativních dílniček pokračovala ve své činnosti téměř do setmění.

Děkujeme všem, kteří se podíleli na organizaci a uspořádání celých oslav. Děkujeme Lesům České republiky za podporu, rodině Zelených za umožnění využití jejich areálu a zázemí, obci Vítězná za bezchybné technické zabezpečení celé akce. Dále pak střeleckému Klubu Prosečné, skautům z Hostinného a Dvora Králové za pomoc na stanovištích a nakonec všem malým bojovníkům, kteří nám pomohli zdotat draka.

Vodní nádrž Dohnalík

Vodní nádrž Dohnalík patří svoji rozlohou pouhých 0,064 ha k nejmenším vodním dílům na území a v péči pracovníků Lesní správy Bučovice.

Vznikla těsně pod pramenem potůčku Radlovec v katastru Kloboučky asi 6 km jižně od Bučovic. Vodohospodářský význam je ryze retenční a ještě díky svým 520 m³ objemu spíše symbolický. Nádrž je ekologicky stabilním prvkem v krajině a umožňuje život a rozvoj drobných vodních živočichů, obojživelníků, mokřadních společenstev i ptactvu. V horkých letních dnech sem směřují spády lesní zvěře. Ale pokud už

k této vodní ploše zabloudíte i vy, určitě nebudete litovat. Nad rybníkem je zbudovaná dřevěná bouda, před kterou je možno posedět na dubové lavici a kochat se dle libosti pohledem na poklidné vodní zrcadlo. Vlevo od boudy je jakoby ve skále upravená studánka, která vám však poskytne osvěžení pouze v období s dostatečnou dotací podzemních vod.

Přímo k této vodní nádrži nevede značená turistická trasa, ale bez jakýchkoli komplikací se sem můžete dostat na kole nebo i pěšky při návratu z putování Ždánickým lesem od okresní silnice Bučovice - Ždánice.

*Ing. Petr Kremz
technický pracovník pro HIM
LS Bučovice*

Oprava střechy zámku v Židlochovicích

V polovině měsíce července 2014 byly zahájeny práce na stavební akci "Oprava krovu a střešního pláště zámku Židlochovice". Práce spočívají ve výměně vadných trámů, výměně klempířských prvků a položení nové střešní krytiny typu bobrovka.

Práci zajišťuje na základě projektové dokumentace a schválené Národním památkovým úřadem Brno firma TESLICE CZ Vsetín, která uspěla ve výběrovém řízení s nejnižší nabídnutou cenou 16.800.000,- Kč.

Oprava střechy je rozvržena do dvou let. V letošním roce budou provedeny práce na nižších objektech zámku. V roce 2015 bude akce dokončena opravou střechy na hlavní zámecké

budově. Zámecká budova je nyní částečně obestavěna lešením. Běžný provoz a využití zámecké budovy je poněkud omezen. Letos v září tak z důvodů oprav bohužel nebudou pořádány již tradiční Zámecké slavnosti.

LČR, s. p., Lesní závod Židlochovice se starají o zachování významné kulturní památky, mezi které jistě zámek Židlochovice patří.

Zámek v Židlochovicích je kulturní památkou, která v roce 1918 připadla po konfiskaci majetku rodu Habsburků československému státu. Dnes je zámecký areál ve správě LZ Židlochovice. Zámek je využíván především v souvislosti s myslivostí k ubytování loveckých hostů a k pořádání různých společenských či firemních akcí. Zámek je též k dispozici pro jednání vlády ČR. Již v roce 1349 je na místě dnešní zámecké budovy zmiňována malá vodní tvrz. Původní tvrz byla během několika přestaveb upravena do podoby honosného šlechtického sídla. Zámek a přilehlé panství patřily do majetku významných šlechtických rodů, jako byly kupříkladu Pernštejnové, Valdštejnové či Žerotínové. O zásadní přestavbu se zasloužil hrabě Filip Ludvík ze Szinzendorfu, který později prodal majetek rodu Ditrichštejnů. Až do roku 1918 vlastnili zdejší panství Habsburkové. Po vzniku československé republiky se zámek Židlochovice stal letním sídlem prezidenta republiky T. G. Masaryka.

*Ing. Jan Dovrtěl a Čestmír Pokorný
LZ Židlochovice*

Přírůstky v technické knihovně Ředitelství LČR

Lesy České republiky, s. p.: Výroční zpráva 2013

Vydaly Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové, 2014.

Douglaska - dřevina roku 2014

Sborník z konference (Křtiny, 2. - 3. 9. 2014), která byla pořádána Českou lesnickou společností, o.s., ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně, Lesnickou a dřevařskou fakultou, s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Fakultou lesnickou a dřevařskou, s Lesy České republiky, s.p., a s Vojenskými lesy a statky ČR, s.p., pod záštitou ministra zemědělství Ing. Mariana Jurečky a za finančního přispění Ministerstva zemědělství.

Douglaska patří k nejvýznamnějším hospodářským dřevinám ve světovém měřítku a významné místo zaujímá i v rámci lesního hospodářství evropských zemí. V České republice je pěstována na zhruba 5 600 ha plochy a vykazuje zde vysoce nadprůměrný přírůst. Její pěstování však s sebou nese řadu problémů, přičemž hlavním je to, že jako nepůvodní dřevina se nesetkává vždy s pochopením orgánů státní správy pro životní prostředí. Cílem pořádané konference bylo doložit možnosti a potenciál pěstování této významné dřeviny v domácích podmínkách a představit dosavadní poznatky o jejím růstu, produkci, ale i o vlivu na přírodní prostředí. Důležitou otázkou je náhrada chřadnoucích smrkových porostů a vnesení douglasky do nově zakládaných porostů zajistit ekonomickou stabilitu lesních porostů a celých oblastí v blízké budoucnosti.

Vydala Česká lesnická společnost, o.s., Praha, 2014.

Vydělávání kůží a kožešin

/z německého originálu "Gerben - Leder und Felle" z roku 1991 a 2013/

Helmut Ottiger a Ursula Reeb

Kniha přináší souhrn informací o vydělávání kůží a kožešin pro amatérské koželuhy, pro všechny, kdo by si chtěli vydělat kůži vlastníma rukama. Celý proces zpracování kůží a kožešin je podrobně popsán a obsahuje vše, co potřebuje čtenář vědět, aby činění kůží sám vyzkoušel. Dozví se důležité informace o stavbě kůže, autoři popíší její druhy i vlastnosti u různých zvířecích druhů a podrobně poradí, jak kůži stáhnout. Čtenář zjistí, co vše bude potřebovat a jaké práce je třeba udělat před samotným vyděláváním (sušení, napnutí kůže na rám, namáčení a praní). Poté se přikročí k mizdrnění (s informacemi o koželužském špalku), loužení a kvašení. Teď teprve nastává fáze činění kde se čtenář naučí všech pět způsobů činění

- činění tukem, činění rostlinným tříslem, minerální činění, činění mozem a chromočinění, včetně různých kombinací těchto metod. V poslední kapitole o dokončovacích pracích se čtenář seznámí s různými postupy při mechanickém změkčování kůží.

Vydala Grada Publishing, a.s., Praha, 2014.

Ptáci: Zahrad a polí - Luk, lesů a hor - Mokřadů a vod - Mořských pobřeží

Jiří Felix a Květoslav Hísek

Ve velkoformátovém atlasu je barevně vyobrazeno 256 evropských druhů ptáků řazených dle biotopů. Kromě věrného vyobrazení každého z nich nechybí obrázek typického hnízda, siluety za letu a vajíčka. Zmiňovány jsou též charakteristické hlasové projevy ptáků. Úvodní část, doplněná fotografiemi a pérovkami, popisuje ptáky všeobecně a pojednává o ptačím stěhování a hnízdění, o získávání potravy a o ochraně ptáků. Kniha byla vydána k příležitosti 80. narozenin autora kreseb - akademického malíře Květoslava Híska.

Vydalo nakladatelství AVENTINUM, s.r.o., Praha, 2011.

Atlas krkonošské fauny

Jan Vaněk, Jiří Flousek a Jan Materna

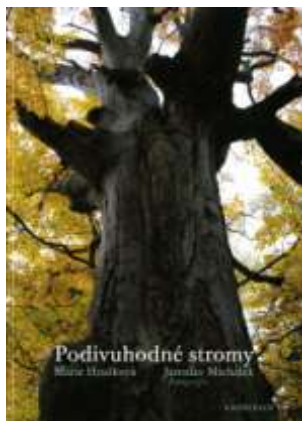
Tato kniha, stejně jako Atlas krkonošských rostlin, má netradiční formát 285 x 120 mm vhodný spíše pro domácí užití než do batohu. I když Atlas krkonošské fauny má o 56 stran více (celkem 392 stran), tloušťka knihy je stejná jako u Atlasu krkonošských rostlin. Došlo k tomu užitím jiného papíru, který se také zasloužil o to, že živočichové v atlasu jsou zachyceni na fotografiích od 23 autorů barevně věrně a s prokreslenými detaily. Po autorském úvodu a předmluvě biologa, filozofa

a spisovatele Stanislava Komárka následuje úvodní část, která v několika kapitolách seznamuje čtenáře se základními typy životních prostředí v Krkonoších (Lesy, Podhorské a horské louky, Tundra, Vodní svět, Lidská sídla), historií poznávání krkonošské zvěře, původem fauny Krkonoš a ohrožením a ochranou druhů. Nejrozsáhlejší část knihy však samozřejmě zaujímá vlastní atlas živočichů, který je rozdělen na dvě části - Bezobratlí (310 druhů) a Obratlovci (140 druhů). Uvedena je zde charakteristika druhu, výskyt v ČR a v Krkonoších, doba a prostředí výskytu, biologie, ohrožení a poznámka (většinou uvádějící příbuzné druhy). Zvláště v oddílu Biologie se autoři, kteří pracují na Správě Krkonošského národního parku ve Vrchlabí, snaží přinést co nejvíce informací o životní strategii a projevech živočichů, jejich vztahu k horskému prostředí, u obratlovců je uváděna i početnost druhu v Krkonoších a její trendy. Atlas tedy rozhodně není jen suchým popisem uváděných druhů. Na samém konci knihy pak čtenář najde soupis použité a doporučené literatury a rejstříky - zvlášť pro bezobratlé a obratlovce.

Vydalo nakladatelství Karmášek, České Budějovice, 2011.

Podivuhodné stromy

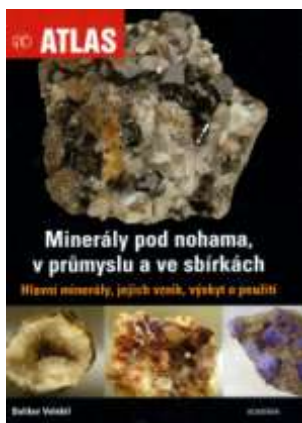
Marie Hrušková a Jaroslav Michálek

Podivuhodné stromy je čtivá, odborněpopularizační kniha doplněná řadou kvalitních fotografií od Jaroslava Michálka a kreseb od Jaroslava Turka, které zachycují významné stromy v různých částech naší republiky. Rozdělení do kapitol je dáno souvislostmi - například rodové stromy, hraniční stromy, stromy v místech bojů, u kapliček a křížků či stromy jako podpora národního vědomí. Autorka textu, Marie Hrušková, poutavě popisuje i stromy opředené pohádkovými motivy a stromy pamětníky. Mimořádné stromy v lesích jsou názvem a tématem kapitoly zpracované Jiřím Stonawským ze státního podniku Lesy České republiky. Krátkou kapitolku o významných stromech Lesů České republiky napsal Pavel Kyzlík.

Zajímavá je též kapitola Stromy zapomenutých krajín z pera Jiřího Křivánka, která přibližuje vybrané stromy na území tzv. vojenských újezdů. V závěru publikace obsahuje rejstřík stromů, místopisný rejstřík a samozřejmě také Seznam podivuhodných stromů.

Vydala Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, Praha, 2011.

Minerály pod nohama, v průmyslu a ve sbírkách

Dalibor Velebil

Populární příručka pro všechny zájemce o minerály. Fotografie minerálů v jejich rozmanitých podobách, vše podstatné o nejběžnějších minerálech, praktický význam minerálů a mineralogie, jak minerály vznikají a kde se vyskytují, 40 základních typů hornin, mineralogická literatura, 185 druhů minerálů, naleziště. Kniha je rozdělena do dvou částí. První část (asi 15 % celkového rozsahu textu) je věnována vysvětlení základních pojmů

z mineralogie a geologie a nastínění geologických pochodů, během nichž minerály vznikají. Vyjmenovány jsou základní typy geologických prostředí, společenství minerálů a zdrojů průmyslově využívaných minerálů. Úvodní část knihy obsahuje čtyři přehledné tabulky se základními typy hornin a jejich charakteristikou. Hlavní část knihy je přehledem abecedně řazených minerálů, a to především těch, které jsou v přírodě nejrozšířenější, to je horninotvorných minerálů, a pak také minerálů, které mají praktické využití v průmyslu. Zařazeno bylo i několik sběratelsky zajímavých minerálů; z velké části byly vynechány minerály vzácné, s nimiž se člověk běžně nesetká. U každého druhu minerálu je uvedeno jeho složení, popis, využití (pokud nějaké má) a jeho hlavní výskyty v České republice a ve světě. Většina minerálů je představena na dvou či více fotografiích, aby byly zachyceny jejich různé podoby. Kromě snímků vysoce estetických až exkluzivních vzorků byly do publikace zařazeny také fotografie minerálů v jejich běžných, méně atraktivních formách. Kniha je psána obecným jazykem, používání termínů bylo potlačeno na minimum. Cílem je oslovit co nejširší publikum a zaplnit mezery ve všeobecném vzdělání lidí. Je dobré si uvědomit, že se neustále setkáváme s horninami a minerály, které nás obklopují na každém kroku ať už v přírodní, nebo přepracované podobě. Proto je v textu kladen důraz na praktické využití minerálů.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2012, v edici Atlasy.

Milníky biografu mého života

Erich Václav

Profesor Erich Václav působí v lesnictví téměř sedmdesát let. Lesnickou fakultu Českého vysokého učení technického v Praze absolvoval před 60 lety a od té doby na ní nepřetržitě pedagogicky působil až do dnešních časů. Během období let 1965-1990 zároveň pracoval po devět let na zahraničních lesnických expertizách v Africe a Asii, převážně na projektech FAO OSN. Po prvé bilaterální expertize v Tanzánii 1965-1967 realizoval vítězný československý projekt FAO OSN ve Východním Pákistánu, dnešním Bangladéši (1970-1971). V letech 1980-1983 byl ředitelem dvou projektů FAO OSN ve Vietnamu (Hanoj a Ho Či Minovo město) a svou lesnickou expertizní činnost zakončil v Laosu na agrolesnickém projektu

FAO OSN (1986-1989). Své bohaté zkušenosti z lesnických expertiz publikoval v devatenácti knihách, jejichž obálky nalezne čtenář i v této dvacáté.

Jubilejní kniha popisuje autorův nevšední život z nového pohledu, plnění jeho přelomových životních snů, které se mu splnily, ale i o těch milnících, o kterých ani nesnil a přesto je ve svém přepestrém a dobrodružném životě realizoval, často daleko od domova. Na svých lesnických expertizách přežil cyklony, občanské války i evakuace. Pracoval v obtížných klimatických a zdravotních podmínkách, mezi obyvateli různých kontinentů, kde se setkával s náčelníky kmenů, ministry a premiéry až po japonského císaře. Zúčastnil se i řady světových kongresů a konferencí. Nevšední životní pouť autora - od lesního dělníka po univerzitního profesora - zachycenou s důrazem na tučt jeho významných

a přelomových životních milníků doma i v zahraničí lze označit jako pestrý biograf jeho života, který důvěrně promítá svým čtenářům včetně 123 černobílých a barevných obrázků.

Vydalo nakladatelství Petrklíč, s.r.o., Praha, 2014

Paměť stromů

Marie Hrušková a Bedřich Ludvík

Hlavním tématem knihy, jak napovídá název, jsou stromy, které mají paměť - tedy stromy památné. Na počátku dvacátého století zpracoval přehled o mimořádných stromech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku Jan Evangelista Chadt. O jeho práci se opírali i Jaroslav Turek a Marie Hrušková ve svých současných dílech o našich památných stromech. Jejich knihy se staly základním materiálem při přípravě dokumentárního seriálu České televize, jehož scénáře zpracovali režisér seriálu a scenárista Bedřich Ludvík spolu s Marií Hruškovou. Průvodcem se stal stejně jako v seriálech o rozhlednách a o pramenech našich řek herec Luděk Munzar. Kniha chce seriál připomenout, a je proto členěna do patnácti kapitol, které přibližně odpovídají patnácti dílům seriálu.

Vydala Mladá fronta, Praha, 2006.

Rovnokřídlí (Insecta: Orthoptera) České republiky

Petr Kočárek, Jaroslav Holuša, Robert Vlk a Pavel Marhoul

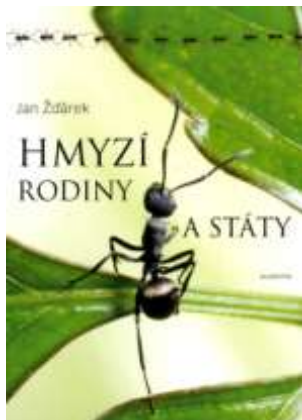
Rovnokřídlí jsou velmi nápadnou a na obecné úrovni dosti povědomou skupinou hmyzu. Avšak publikace, která by rovnokřídlé přiblížila široké odborné veřejnosti, dosud nebyla v naší literatuře zpracována. Z tohoto pohledu průkopnické dílo přináší kompletní přehled všech druhů naší fauny, kterých je v současnosti 96, doplněný o druhy, které se vyskytují v okolních státech a mohly by být potenciálně také u nás zjištěny. Všechny druhy jsou charakterizovány z hlediska morfologie, bionomie, ekologie a zvukových projevů (stridulace) a ilustrovány fotografiemi v jejich přirozeném prostředí. Originální audionahrávky zvukových projevů všech

stridulujících druhů obsahuje přiložené CD, které umožní jejich rozpoznání poslechem. Významnou součástí knihy je obrázkový determinační klíč, pomocí kterého lze podle nápadných morfologických znaků určit všechny druhy naší fauny, včetně těch potenciálních, většinou přímo v terénu. Úvodní část knihy podrobně seznamuje čtenáře s tělesnou stavbou rovnokřídlých, jejich ekologickými nároky, životními strategiemi, ohrožením a ochranou, obývanými biotopy a zoogeografií, ale také s metodami jejich studia.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2013, v edici Atlasy.

Hmyzí rodiny a státy

Jan Žďárek

Doplňené a rozšířené vydání populární knihy o společenském hmyzu "PROČ vosy, včely, čmeláci, mravenci a termity ... aneb HMYZÍ STÁTY" (Nakladatelství ÚOCHB Praha, 1997) z pera entomologa, vysokoškolského pedagoga a popularizátora vědy poutavou a přístupnou formou vysvětluje záhady a mýty obestírající rodinné a společenské chování hmyzu a pavouků. Pohledem současné vědy se autor pokouší odpovědět na otázky, jak a proč se už před miliony let vyvinuli tvorové organizovaní do společností, jejichž složitost si nic nezádá - ba v mnohém daleko předčí - uspořádání společnosti lidské, kde je sobectví jedince neznámým a vývojově překonaným jevem, kde se o osudu a řízení společnosti

rozhoduje tím nejdemokratičtějšíм způsobem i přesto, že se zvenčí režim jeví jako nejkrutější totalita. Máme si z organizací hmyzích států brát příklad, nebo jsou odstrašujícím vzorem? Máme se jich obávat, nebo je máme obdivovat? Máme v nich snad vidět předobraz lidské civilizace daleké budoucnosti?

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2013.

Zpřístupněné jeskyně České republiky

Petr Zajíček, Jaroslav Hromas a kolektiv

Po krátkém úvodu, který obecně pojednává o jeskyních a historii jejich objevování, následují samostatné prezentace jednotlivých jeskyní: Bozkovské dolomitové jeskyně, Koněpruské jeskyně, Chýnovská jeskyně, Jeskyně Na Turoldu, Punkevní jeskyně, propast Macocha, Kateřinská jeskyně, Jeskyně Balcarka, Sloupsko-Šošůvské jeskyně, Kůlna, Jeskyně Výpustek, Javoříčské jeskyně, Mladečské jeskyně, Jeskyně Na Pomezí, Jeskyně Na Špičáku a Zbrašovské argonitové jeskyně. Ve čtivém textu se

čtenář dozví ke každé jeskyni to nejzajímavější o jejím vzniku, objevování a zpřístupňování. Závěrečnou dvoustranu informací o jednotlivých jeskyních tvoří půdorysný plán a souhrn základních údajů s kontakty na správu dané jeskyně. Knihu provází množství zdařilých fotografií. Knižní počín Správy jeskyní České republiky potěší všechny čtenáře nejenom z řad jeskyňářů, ale i každého, kdo dokáže vnímat krásy tajemného podzemí. Kniha je pozvánkou k návštěvě našich zpřístupněných jeskyní, bez námahy a bez rizika dokáže provést tím nejkrásnějším, co je v nich k vidění, a objevuje i mnohé z toho, kam oko běžného návštěvníka nedohlédne.

Vydala Správa jeskyní České republiky, Průhonice, 2013.

Krajina a paměť

/z anglického originálu "Landscape and Memory" z roku 1995/

Simon Schama

Krajina a paměť je jedinečná historická kniha. Simon Schama v ní prostřednictvím výletů prostorem a časem zkoumá náš vztah ke krajině - k řekám, horám, neprostupným lesům a památným stromům. Spolu s tím si ale klade i otázku, jakým způsobem krajina ovlivnila naši kulturu a představivost. Zamýšlí se nad tím, jak ji lidé začali již v předmoderní době přetvářet, aby splňovala jejich představy a aby sloužila rádobě civilizačním potřebám. Autor nestaví svou argumentaci na žádné konvenční historické metodě, ale buduje ji na půdorysu poetických příběhů a pocitů. Prales, řeka života, svatá hora - na konci Krajiny a paměti se dovídáme, odkud se tyto představy vzaly, proč jsou tak podmanivé, co

znamenal pro naše předky a že jsou dosud všude kolem nás, jen vědět, jak je najít.

Vydaly nakladatelství Argo a nakladatelství Dokořán, Praha, 2007, v edici Zip.

Hold slunci, dešti, půdě a pluhu: pranostikon

Zdeněk Vašků

Pranostiky byly v plynutí času totéž, co bezpečí poznaného, azyl domova, vlídná informace a pevný záchytný bod v neznámém a ne vždy přátelském vesmírném prostoru lidského bytí. Zdaleka nemají nic společného se senzací předstíraných věšeb budoucnosti. Nejde o předpovědi, ale o úsporné formulace výsledků hlubokého důvěrného poznávání vývoje a průběhu toho, co v životě našich předků bylo důležité a co se vyskytovalo opakovaně. Všechny tyto hluboce čisté jaderné formulace mají nezřídka silný poetický náboj a nespornou, právem obdivovanou folkloristickou hodnotu. Předkládaná publikace obsahuje přibližně 10 000 pranostik, navíc s vysvětlujícími komentáři a pro hlubší pochopení i nezbytnou kulisu jejich

dobového hospodářského zázemí. Kniha je určena potomkům a dědicům těch, kteří v průběhu generací pranostiky vytvořili, používali a dokázali je jako naše tradiční kulturní slovesné bohatství uchovat.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2014.

Jiří Uhř